

ingediend op **13-F** (2022-2023) – Nr. 1
28 oktober 2022 (2022-2023)

Beleids- en begrotingstoelichting

Onroerend Erfgoed

Begroting 2023

I. INHOUD

I. INHOUD	2
II. INLEIDING DOOR DE MINISTER.....	3
III. SAMENVATTING	3
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	4
1. Transversale en horizontale doelstellingen	4
2. Overkoepelende strategische doelstellingen	4
V. BELEIDSVELD ONROEREND ERFGOED	4
1. ISE 'PARTNERSCHAPPEN ROND ERFGOEDZORG'	4
1.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement	5
1.2 Operationele doelstellingen	5
1.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar	6
1.3.1. Onroerend Erfgoed.....	6
2. ISE 'THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED'	12
2.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement	12
2.2 Operationele doelstellingen	13
2.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar	14
2.3.1. Onroerend Erfgoed.....	14
3. ISE 'KWALITEIT VAN DE ONROERENDERFGOEDZORG'	19
3.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement	19
3.2 Operationele doelstellingen	20
3.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar	23
3.3.1. Onroerend Erfgoed.....	23
VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD.....	30
VIII. LIJST MET AFKORTINGEN	34
IX. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'	34

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Deze regeerperiode is vanaf het begin getekend door grote maatschappelijke uitdagingen: het klimaat, COVID, de oorlog in Oekraïne, de energiecrisis ... Vlaanderen heeft zich weerbaar getoond en de Vlaamse overheid zet alles op alles om dat zo te houden. En gelukkig kunnen we daarbij rekenen op ons erfgoed. Tijdens de pandemie waren we noodgedwongen aan huis gekluisterd, en velen hebben zich opnieuw gerealiseerd hoeveel moois onze regio te bieden heeft, hoeveel houvast ons erfgoed biedt en hoezeer het ons onderling bindt. Het is belangrijk dat we dat levend houden, en dat we ondanks alle ellende in de wereld veilig thuis kunnen komen. Erfgoed maakt ons gelukkiger. Investeren in erfgoed loont dus. Daarom bouwen we ook in het komende jaar verder aan de beleidsinitiatieven die in 2019 zijn opgestart. We luisteren naar wat mensen belangrijk vinden, we zoeken actief naar de parels waarmee we ons als Vlamingen associëren en die we voor de toekomst willen vrijwaren, we zoeken naar nieuwe bestemmingen om het erfgoed nog dichterbij onze dagelijkse ervaringen te brengen. De Relancemiddelen hebben toegelaten om versneld zaken in beweging te zetten en een aantal iconische restauratieprojecten op te starten. De aankoop en de restauratie van het kasteel van Heers staat zowat symbool voor het verschil dat de Vlaamse overheid daarin kan en moet maken. Ik hoop dat 2023 ook het jaar van de waarheid mag worden voor Herita, de erfgoedorganisatie die we al jaren tot een volwaardige National Trust willen verbouwen, in de geest van het Britse model, met een passie voor de eigen streek, het eigen erfgoed, en vooral voor de mensen die zich erdoor verbonden voelen. We mogen echter niet blind zijn voor de noden van de tijd. De energiecrisis stelt ons voor nooit geziene uitdagingen, en die gelden ook voor erfgoed. Mensen die in erfgoed wonen, moeten dat kunnen blijven doen zonder zich zorgen te maken over hun energierekeningen. In crisisjaren is het ook niet altijd evident om van erfgoedzorg een eerste prioriteit te maken. We moeten daar alert voor zijn en waar nodig ingrijpen. Want erfgoed en erfgoedzorg zijn belangrijk.

III. SAMENVATTING

Het is bijna vanzelfsprekend dat we in 2023, het laatste volledige jaar van deze regeerperiode, volop de vruchten kunnen plukken van deze ambitieuze beleidsperiode:

- Samen met de lokale besturen kunnen we volop werk maken van de implementatie van de visienota **lokaal onroenderfgoedbeleid**, waarvan de principes intussen in regelgeving zijn omgezet. We zetten alles op alles om gemeenten te stimuleren om de nieuwe mogelijkheden ook effectief te benutten, naar hen te luisteren en hen te assisteren. Gemeenten kunnen initiatieven ontplooiën over de volle breedte van het erfgoedbeleid, van het vaststellen van inventarissen tot handhaving, op een terrein waar de Vlaamse overheid vroeger de enige speler was;
- 2023 wordt ook het jaar van de doorgroei van **Herita** tot volwaardige National Trust, met een representatieve, voorbeeldig ontsloten erfgoedportefeuille, en de bijhorende financiële ondersteuning. In tijden van crisis is het meer dan ooit van belang om een beroep te kunnen doen op een organisatie die kan ingrijpen waar erfgoedzorg te uitdagend wordt. Met het **kasteel van Heers** is Herita alvast verantwoordelijk voor een bijkomend Vlaams erfgoedicoon en in 2023 kan eindelijk van start worden gegaan met de broodnodige restauratie van de site;
- Volgend jaar staat ook in het teken van de doorvertaling van de resultaten van de **snelle screening van het bestand aan beschermd onroerend erfgoed** in effectieve beslissingen. We verkennen daarnaast verder de mogelijkheden van de **onroenderfgoedrichtplannen** en doen ervaring op met de eerste actieprogramma's die eruit voortvloeien. Met de

- ondersteuning van het **'hoogstamboomgaardenloket'** begeven we ons voor het eerst op het terrein van de financiering van dit instrument;
- We zetten nieuwe stappen vooruit op weg naar een **maatschappelijk aanvaard archeologiebeleid**. In 2023 wordt de **GGA-kaart** aanzienlijk uitgebreid, zodat het voor ondernemers nog duidelijker wordt in welke gebieden archeologische trajecten kunnen worden vermeden. Ook treedt de **verruimde archeologiepremierегeling** in werking, en moet duidelijk worden wat de evaluatie ten gronde van de archeologieregelgeving aan inzichten heeft opgeleverd;
 - 2023 wordt ook het jaar van de waarheid voor het **duurzame erfgoedbeleid** waar we al een paar jaar aan bouwen. De klimaat- en energiecrisis stelt ook erfgoedeigenaren voor ongeziene uitdagingen. Als Vlaamse overheid willen we hen dan ook op maat bedienen en concrete oplossingen aanreiken. Het **erfgoedenergie-advies (EEA)** wordt hierin de centrale spil;
 - Tot slot zullen we in 2023 ook de eerste resultaten zien van het gloednieuwe **oproepensysteem voor erfgoedpremies**. De in 2021 opgestarte oproepenprocedures zullen resulteren in de eerste premie-toekenningen. Op de achtergrond blijft vlot aanbieden van erfgoedpremies volgens de verruimde standaardprocedure een aandachtspunt, alsook de afbouw van de wachtlijst. Een eenmalige overdracht van 14 miljoen uit de algemene middelen zal helpen deze ambitie te verwezenlijken.

TOTAAL – ONROEREND ERFGOED, excl. apparaatsuitgaven en programma B

	(duizend euro)				
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2022	1.137	255	0	130.614	112.589
Bijstelling BO 2023	- 60	0	0	+ 3.370	+ 13.057
BO 2023	1.077	255	0	133.984	125.646

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

1. Transversale en horizontale doelstellingen

/

2. Overkoepelende strategische doelstellingen

/

V. BELEIDSVELD ONROEREND ERFGOED

1. ISE 'PARTNERSCHAPPEN ROND ERFGOEDZORG'

Onder het inhoudelijk structurelement (hierna ISE) 'partnerschappen rond onroerenderfgoedzorg' staat het partnerschap centraal.

Het ISE 'partnerschappen rond onroerenderfgoedzorg', met als achterliggende strategische doelstelling iedereen het onroerend erfgoed te laten koesteren als een evident en integraal deel van onze leefomgeving, spreekt een stuk voor zichzelf: de partners staan centraal.

Samen met haar partners zorgt het agentschap dat onroerend erfgoed een zaak is van en voor iedereen. Hier zijn steden en gemeenten de partner bij uitstek om het onroerenderfgoedbeleid uit te dragen en te vertalen naar burgers. Het agentschap onderhoudt nauwe relaties met andere beleidsvelden zoals ruimtelijke ordening, natuur, landbouw, toerisme, onderwijs, cultuur enz. Daarnaast betoelaagt het agentschap de werking van een aantal erfgoedpartners. Deze verenigingen zetten elke dag het erfgoed op de kaart.

PARTNERSCHAPPEN ONROERENDERFGOEDZORG, MVG excl. DAB

	(duizend euro)					
	VAK			VEK		
	BA 2022	evolutie	BO 2023	BA 2022	evolutie	BO 2023
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	7.802	1.612	9.414	7.824	1.420	9.244
Toelagen (interne stromen (IS))	0	0	0	0	0	0
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	7.802	1.612	9.414	7.824	1.420	9.244
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

- Het VAK onder het ISE 'partnerschappen rond onroerenderfgoedzorg' vertegenwoordigt 7% van het totale VAK van de beleidskredieten van Onroerend Erfgoed. De grootste kostendrijver onder dit ISE zijn de erkende IOED's en de erkende onroerenderfgoeddepots.
- De toename van het VAK en het VEK onder dit ISE is in grote mate het gevolg van het optrekken van de werkingssubsidie voor Herita vzw met 1.153 keuro; die verhoging moet Herita toelaten door te groeien tot een volwaardige Vlaamse National Trust.
- Een tweede reden is de introductie van twee projectsubsidies. We verduidelijken ze uitvoeriger onder het begrotingsartikel QG0-1QGG2BB-WT.
- Een derde reden voor de verhoging van het VAK en het VEK binnen dit ISE is de invoering van een index op de loonkosten van enkele partners.

1.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement

SD: 'IEDEREEN KOESTERT HET ONROEREND ERFGOED ALS EEN EVIDENT EN INTEGRAAL DEEL VAN ONZE LEEFOMGEVING, CULTUUR, IDENTITEIT EN NATIE'

1.2 Operationele doelstellingen

OD: 'DE ZORG VOOR HET ONROEREND ERFGOED IS HET RESULTAAT VAN ACTIEVE SAMENWERKING'

Met de inwerkingtreding van de gewijzigde regelgeving start een nieuwe fase van de **implementatie van de visienota lokaal onroerenderfgoedbeleid**. De tweeëntwintig bestaande erkende onroerenderfgoedgemeenten en de gemeenten die in 2023 erkend zullen worden staan voor een gewijzigde taakstelling, nieuwe mogelijkheden en verantwoordelijkheden.

Het nieuwe jaar brengt talrijke nieuwe uitdagingen, en de Vlaamse overheid en de lokale partners gaan die samen aan. Lokale actoren kunnen daarbij rekenen op de steun van het agentschap Onroerend Erfgoed. Vanaf 2024 kunnen ook erkende onroerenderfgoedgemeenten subsidies ontvangen. Voor erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten verandert er in eerste instantie minder: zij werken tot 2026 verder volgens de lopende samenwerkingsovereenkomsten.

De Vlaamse en lokale partners werken nu al samen aan het bijsturen van processen en toepassingen. Zo verlopen de laatste vaststellingsrondes voor de inventaris van het bouwkundig erfgoed al volop in onderlinge samenwerking. In 2023 werken de lokale besturen in West-Vlaanderen mee aan de actualisatie van de administratieve gegevens van de inventaris. In gans Vlaanderen worden de erkende onroerenderfgoedgemeenten voorbereid op de nieuwe mogelijkheid om zelf (een deel van) de inventaris op hun grondgebied vast te stellen.

Het voorbije jaar onderzochten het agentschap Onroerend Erfgoed en het departement CJM de regelgeving en procedures voor **topstukken en als onroerend erfgoed beschermde cultuurgoederen**, met het oog op een betere afstemming. De entiteiten kwamen tot de conclusie dat de beste oplossing is om een éénduidige regeling uit te werken in het Topstukkendecreet. In 2023 resulteert dit in de (voorbereiding van de) opstart van een regelgevingstraject.

Inzake de **partnerverenigingen** staat in 2023 het volgende op het programma:

- Op 1 januari 2023 treedt een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met **Parcum** in werking. Met deze overeenkomst engageert Parcum zich om bij te dragen aan de uitvoering van het beleidsplan 'Naar een nieuwe toekomst voor de Vlaamse parochiekerken' van het Platform Toekomst Parochiekerken, om het agentschap Onroerend Erfgoed te ondersteunen bij de uitvoering van de visienota 'Beleidsmaatregelen voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken in Vlaanderen', alsook om initiatiefnemers te ondersteunen bij valorisatie, openstelling, ontsluiting, beheer, preventief onderhoud, restauraties, renovaties en veiligheidszorg van kerkgebouwen. Het toezicht verloopt op basis van een jaarlijks actieplan;
- Ook met **Herita** wordt een nieuwe samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Voor 2023 wordt gekozen voor een overgangsovereenkomst, die de lopende samenwerkingsovereenkomst voor 1 jaar verlengt. Van deze overgangperiode wordt gebruik gemaakt om de doorgroei van de organisatie tot Vlaamse National Trust gestalte te geven, met focus op het aanleggen en beheren van een verruimde Vlaamse erfgoedportefeuille en de organisatie van evenementen als de Open Monumentendag. Deze rol zal worden ondersteund door een aangepaste decretale onderbouw, om de samenwerking met, de financiële ondersteuning en controle door de Vlaamse overheid structureel te regelen. Het nieuwe elan wordt alvast gevoed door een injectie met relancemiddelen. De bestaande Herita-portefeuille wordt vanzelfsprekend verder voorbeeldig beheerd. Voor verschillende sites lopen restauratietrajecten, ondersteund door meerjarenpremieovereenkomsten. 2023 betekent ook de daadwerkelijke doorstart van de restauratie en ontwikkeling van het kasteel van Heers, dat in 2022 aan Herita is toevertrouwd.

1.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

1.3.1. Onroerend Erfgoed

Ontvangstenartikelen ISE partnerschappen rond onroerenderfgoedzorg

Er zijn geen ontvangstenartikelen onder dit ISE.

Uitgavenartikelen ISE partnerschappen rond onroerendergoedzorg

Het ISE 'partnerschappen rond onroerendergoedzorg' omvat vier uitgavenartikelen:

- De zorg voor onroerend erfgoed voor iedereen vanzelfsprekend maken (QG0-1QGG2BA-WT). Onder meer kosten verbonden aan de toekenning en de opvolging van erfgoedleningen rekenen we aan op dit artikel;
- Ondersteunen van onroerendergoedinitiatieven: hieronder vallen subsidies aan partners behalve deze aan prioritaire partners en behalve subsidies in uitvoering van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 (QG0-1QGG2BB-WT);
- Ondersteunen van de werking van prioritaire onroerendergoedpartners (QG0-1QGG2BC-WT). Onder dit artikel bundelen we de werkingssubsidies aan *prioritaire* partners;
- Stimuleren van interlokale samenwerking, depotwerking en archeologiefondsen en van projecten voor onderzoek en voor educatie en publiekswerking (QG0-1QGG2BD-WT). Dit betreft subsidies voor de ondersteuning van de algemene werking of een projectwerking in uitvoering van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013.

QG0-1QGG2BA-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

De grootste kostendrijver van het begrotingsartikel QG0-1QGG2BA-WT zijn de kosten voor de operationalisering van de erfgoedleningen (die het Participatiefonds Vlaanderen toekent in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest).

Deze beheerskosten hebben twee variabelen:

- Het aantal onderhandelde (en dus nieuwe) erfgoedleningen;
- De uitstaande portefeuille.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	213	213
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	6	6
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	219	219
Aanwending VAK-ruiter		

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QG0-1QGG2BA-WT (+)	6	0	
Van QG0-QGG2AA-WT (+)	0	6	
TOTAAL	6	6	

De grootste kostendrijver van het begrotingsartikel QG0-1QGG2BA-WT is de kost voor de operationalisering van de erfgoedleningen (die het Participatiefonds Vlaanderen toekent in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest).

Er wordt 6 keuro VAK gecompenseerd uit het begrotingsartikel QG0-1QGG2AA-WT en 6 keuro VEK uit het begrotingsartikel QG0-1QGG2CA-WT voor de financiering

van een beperkte extra kost voor het beheer van de erfgoedleningen door het Participatiefonds Vlaanderen. De toename van de beheerskosten met 6 keuro is te wijten aan de kosten voor de opvolging van de uitstaande portefeuille. Het is logisch dat de beheerskosten toenemen vermits de op te volgen portefeuille jaar na jaar groter wordt.

Verder rekenen we volgende zaken aan op dit uitgavenartikel:

- De onroerenderfgoedprijs, waarvan het vast bedrag vastligt in de regelgeving (BVR van 16 mei 2014, hoofdstuk 9); deze prijs (in totaal 20 keuro) kenden we voor het eerst toe in 2016 en is ondertussen ingebed in het constant beleid;
- Een bijdrage aan UNESCO die dollarafhankelijk is en ongeveer 11 keuro bedraagt.

QG0-1QGG2BB-WT – ONDERSTEUNEN VAN ONROERENDERFGOEDINITIATIEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-1QGG2BB-WT worden de algemene werkingssubsidies of projectsubsidies aangerekend, behalve deze aan prioritaire partners en behalve subsidies in uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	113	113
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	321	121
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	434	234
Aanwending VAK-ruiter		

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QG0-1QGG2AA-WT (+)	208	0	
Van QG0-1QGG2CA-WT (+)	113	121	
TOTAAL	321	121	

De compensaties zijn als volgt opgebouwd:

1 Introductie nieuwe subsidies

We introduceren twee nieuwe subsidies met enkel een rechtsgrond in het decreet houdende de uitgavenbegroting 2023 (met een totale budgettaire impact van 325 keuro VAK en 125 keuro VEK):

- Een éénmalige subsidie aan de gemeente Riemst voor het sensibiliseren van het ruime publiek over het historisch, huidig en toekomstig gebruik van de mergelgroeves aan de hand van een aantal mini-documentairefilms. Voor deze subsidie schrijven we 25 keuro VAK en VEK in;

- Een éénmalige subsidie voor de ontwikkeling van een hoogstamboomgaardenloket door het Regionaal landschap Haspengouw en Voeren. De uitvoeringstermijn bedraagt drie jaar met een aanvang begin 2023. Eind 2025 moet het loket volledig operationeel zijn. Jaarlijks is 200 keuro nodig, waarvan Onroerend Erfgoed de helft voor haar rekening neemt. De budgettaire impact voor Onroerend Erfgoed is dus 300 keuro VAK en 100 keuro VEK voor 2023.

2 Geen subsidie voor de ondersteuning van het secretariaat van het UNESCO werelderfgoed Begijnhoven

De stad Lier was trekker voor dit secretariaat maar heeft aangegeven andere prioriteiten te hebben. In vergelijking met de begrotingscijfers voor 2022 is er geen subsidie voor de ondersteuning van het secretariaat van het UNESCO werelderfgoed Begijnhoven. Er komt op die manier 6 keuro VAK en 6 keuro VEK vrij in constant beleid.

3 Indexering looncomponent werkingssubsidies

Er is een indexering op de looncomponent van twee werkingssubsidies (met een totale budgettaire impact van 2 keuro VAK en VEK): het betreft de vzw Het Orgel in Vlaanderen en de vzw Histories. Voor beide partners is er een index van 1 keuro voorzien. De index komt niet uit de centrale provisie maar heeft plaats via compensatie uit de begroting van Onroerend Erfgoed.

QG0-1QGG2BC-WT – ONDERSTEUNEN VAN DE WERKING VAN PRIORITAIRE ONROERENDERFGOEDPARTNERS

Korte inhoud begrotingsartikel:

De organisaties, die we betoelagen via het begrotingsartikel QG0-1QGG2BC-WT, beschouwen we als prioritaire partners; de subsidies (algemene werkingssubsidies of loonsubsidies) aan de volgende partners hebben een recurrent karakter, wat niet betekent dat we ze niet regelmatig heroverwegen:

- Herita vzw;
- Monumentenwacht Vlaanderen vzw;
- PARCUM vzw (voorheen CRKC);
- Verenigingen in de erfgoedsector met voormalig DAC-personeel in dienst.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	2.683	2.683
<i>Index</i>	15	15
<i>Compensaties</i>	1.169	1.169
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	3.867	3.867
Aanwending VAK-ruiter		

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QG0-1QGG2CA-WT (+)	16	16	
Van QG0-1QGG2CB-WT (+)	1.153	1.153	
TOTAAL	1.169	1.169	

1 Minderuitgave subsidies ex-DAC personeel

Verenigingen in de erfgoedsector met voormalig DAC-personeel in dienst kunnen rekenen op een loonsubsidie. Als de subsidiebegunstigde personeel vervangt dat op pensioen gaat, ontvangt het daarvoor geen subsidie meer; deze subsidie is dus uitdovend. Tegenover 2022 valt de subsidie weg aan Renovatie Rekem vzw (verbonden aan het beschermd erfgoed 'Parochiekerk Sint-Pieter ook gekend als de Museumkerk Oud-Rekem'). Hierdoor komt er ongeveer 17 keuro VAK en VEK vrij in constant beleid.

Voor deze begunstigden is er een indextoename van 15 keuro voorzien uit de centrale indexprovisie.

2 Indexering looncomponent werkingssubsidies

Met ingang van 2023 willen we de looncomponent van andere subsidies onder dit begrotingsartikel indexeren op basis van de gezondheidsindex. We indexeren alleen de looncomponent en niet de werkingssubsidies. De index komt niet uit de centrale indexprovisie maar compenseren we binnen de begroting van Onroerend Erfgoed. Voor de drie prioritaire partners Herita vzw, Monumentenwacht vzw en Parcum vzw impliceert dit een totaal indexbedrag van 33 keuro.

3 Verhoging werkingssubsidie Herita

De werkingssubsidie aan Herita neemt toe tot 3.250 keuro, dit is inclusief de index voor 2023. De verhoging is nodig om Herita te laten doorgroeien tot National Trust voor Vlaanderen. Tegenover de subsidie in 2022 betekent dit een meeruitgave in VAK en VEK van 1.153 keuro. Deze toename compenseren we op de premiekredieten.

QG0-1QGG2BD-WT – STIMULEREN VAN INTERLOKALE SAMENWERKING, DEPOTWERKING EN ARCHEOLOGIEFONDSEN EN VAN PROJECTEN VOOR ONDERZOEK EN VOOR EDUCATIE EN PUBLIEKSWERKING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het uitvoeringsbesluit van 16 mei 2014 zijn volgende subsidies mogelijk voor:

- De ondersteuning van de algemene werking van erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten (IOED's);
- De ondersteuning van de algemene werking van erkende onroerendergoeddepots;
- Onderzoek, educatie en publiekswerking;
- De ondersteuning van de algemene werking van erkende archeologiefondsen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	4.793	4.815
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	101	109
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	4.894	4.924
Aanwending VAK-ruiter		

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QG0-1QGG2CA-WT	18	109	
Van QG0-1QGG2CB-WT	83	0	
TOTAAL	101	109	

1 Constant beleid

De grootste kostendrijver onder het begrotingsartikel QG0-1QGG2BD-WT zijn de 30 erkende IOED's. De budgettaire impact exclusief indexering bedraagt 2.601 keuro VAK en VEK.

Met vijftien erkenningen zijn de erkende onroerende goederdepots de op één na grootste kostendrijver. Voor deze subsidies is 1.205 keuro VAK en VEK nodig exclusief index.

Voor synthese-onderzoek archeologie voorzien we eenzelfde budget als in 2022, met name 940 keuro VAK. Deze subsidies kennen we toe op basis van een oproep. Net als bij eerdere toekenningen gaan we voor 2023 uit van een uitvoeringstermijn van 15 maanden.

2 VEK-impact projectsubsidies voor synthese-onderzoek archeologie

Er is 8 keuro extra VEK nodig op het begrotingsartikel QG0-1QGG2BD-WT; dit is een gevolg van een kleine aanpassing van de VEK-verdeling voor de projectsubsidies synthese-onderzoek archeologie. Tot nu toe bepaalden we de uitvoeringstermijn op 15 maanden en lieten we deze theoretisch starten op 1 november in het jaar van de toekenningen. De uitvoeringstermijn blijft identiek maar de toekenningen verlopen ondertussen iets sneller waardoor we ze in de VEK-kalender laten starten op 1 oktober in het jaar van de toekenningen.

3 Voorstel indexering werkingsubsidies

In de regelgeving is tot nu toe geen indexering voorzien voor de subsidies op basis van samenwerkingsovereenkomsten. Met ingang van 2023 voorzien we de intrede van de gezondheidsindex voor deze subsidies. We indexeren alleen de looncomponent en niet de werkingsuitgaven. We passen de regelgeving hiervoor aan.

De indexering betreft subsidies voor samenwerkingsovereenkomsten aan erkende:

- Intergemeentelijke onroerendergoeddiensten (IOED's);
- Onroerendergoeddepots.

Voor de 30 erkende IOED's en 15 erkende onroerendergoeddepots resulteert dit in 101 keuro index. We compenseren de indexering van 101 keuro VAK en 101 VEK binnen de begroting van Onroerend Erfgoed.

2. ISE 'THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED'

Het ISE 'Thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed', met als achterliggende strategische doelstelling de volgende generaties te laten beschikken over een onderbouwde en coherente staalkaart van onroerend erfgoed, omvat alle taken, doelstellingen en budgetten die verband houden met het beleidsveld Onroerend Erfgoed en die niet eenduidig toe te wijzen zijn aan de twee andere ISE's.

THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED, MVG excl. DAB

	VAK			VEK		
	BA 2022	evolutie	BO 2023	BA 2022	evolutie	BO 2023
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	3.451	18	3.469	3.135	214	3.349
Toelagen (interne stromen (IS))	0	0	0	0	0	0
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	3.451	18	3.469	3.135	214	3.349
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Het VAK onder het ISE 'thema-overschrijdend instrumentarium van onroerend erfgoed' vertegenwoordigt slechts 2,5% van het totale VAK van de beleidskredieten van Onroerend Erfgoed. Hoewel dit ISE in budget het minst zwaar doorweegt, vallen hieronder vaak nieuwe initiatieven en beleidsdoelstellingen.

De toename met 18 keuro VAK en 214 keuro VEK is de resultante van kredietbewegingen op de volgende begrotingsartikels:

- QG0-1QGG2AA-WT met een vermindering van 214 keuro VAK;
- QG0-1QGG4AB-WT met een verhoging van 232 keuro VAK en 214 keuro VEK.

Om herhaling te vermijden verwijzen we naar deze artikels voor meer diepgaande duiding.

2.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement

SD: 'DE VOLGENDE GENERATIES BESCHIKKEN OVER EEN ONDERBOUWDE STAALKAART VAN ONROEREND ERFGOED'

2.2 Operationele doelstellingen

OD: 'ERFGOEDWAARDEN ZIJN ZO VERANKERD DAT ZE OOK IN DE TOEKOMST RELEVANT BLIJVEN'

We doen verder ervaringen op met de **onroerenderfgoedrichtplannen**, en met name de eerste actieprogramma's die eruit zijn voortgevloeid en ook een financiële doorvertaling beginnen kennen:

- Binnen het actieprogramma '**Hoogstamboomgaarden in Haspengouw en Voeren**' biedt de Vlaamse overheid financiële ondersteuning voor de ontwikkeling van een hoogstamboomgaardenloket door het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren. Dit is een centrale, coördinerende actie, die in belangrijke mate garandeert dat we dit kwetsbare erfgoed in Limburg duurzaam kunnen borgen, zoals het richtplan voorziet. De ondersteuning loopt tot en met 2025;
- Het actieprogramma '**Mergelgroeven te Riemst**' doorloopt momenteel een eerste fase met een beperkte budgettaire impact. Op de planning voor 2023 staat het uitwerken van een stabilisatieplan voor de veiligheid van de groeven, samen met de gemeente Riemst, waarbij erfgoed- en natuurwaarde mee worden afgewogen. Een éénmalige subsidie gaat naar een documentaire waarin mensen getuigen die de actieve exploitatie nog hebben gekend, als onderdeel van een sensibilisering van het ruime publiek over het historisch, huidig en toekomstig gebruik van de mergelgroeves. Het is de bedoeling om het actieprogramma tegen 2024 te actualiseren en opnieuw ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voor te leggen;
- We streven er daarnaast naar om tegen het einde van 2023 het onroerenderfgoedrichtplan '**Historische Landgoederen**' te kunnen goedkeuren. In de loop van het jaar werkt het agentschap samen met andere partners verder aan de visievorming tijdens verschillende participatiemomenten en workshops.
- In 2023 wordt tot slot een vierde onroerenderfgoedrichtplan opgestart voor het **polderdorp Doel**. Hiervoor zal een deel van de Relancemiddelen worden benut, die voor dit gebied zijn gereserveerd.
- De ervaringen met de onroerenderfgoedrichtplannen moeten naar het einde van de regeerperiode toe leiden tot betere inzichten over de manier waarop dit instrument efficiënt kan worden ingezet, en over het (financiële) engagement van de Vlaamse overheid hierin.

OD: 'HET BESCHERMDE BESTAND IS EEN DYNAMISCHE SELECTIE VAN DE ESSENTIËLE EN REPRESENTATIEVE GETUIGEN VAN HET LEVEN IN VLAANDEREN'

De '**snelle screening**' van het bestand aan beschermd onroerend erfgoed zal eind 2022 afgerond zijn. Op basis van de resultaten volgt begin 2023 een finale selectie van de dossiers voor wijziging, gedeeltelijke of gehele opheffing. De resultaten stromen door naar de beschermings- en opheffingskalender. In de loop van 2023 volgen dan de eerste dossiers in diverse thematische pakketten. Dit proces zal zeker nog doorlopen tot in 2024.

We zorgen in 2023 tijdens de procedures verder voor afstemming met de lokale besturen en de erfgoedgemeenschappen. De onroerenderfgoedgemeenten worden geïnformeerd over de opheffingen op hun grondgebied. Alle lokale besturen kunnen overigens in het kader van de opheffingsprocedures hun stem laten horen. We behandelen de bezwaren en spelen waar nodig een rol bij de besprekingen met de erfgoedgemeenschap. De andere dossiers zetten we door tot een definitieve wijziging of opheffing. We experimenteren ook gaandeweg met de bestaande procedures voor wijziging en opheffing. We trekken hieruit lessen voor de toekomst.

In 2023 verankeren we de resultaten van de snelle screening en de opheffings- en wijzigingsdossiers in onze publieke databanken en in de nieuwe toepassing het 'Erfgoedrapport'. Zo zorgen we voor een consolidatie van de resultaten van de huidige evaluatie en creëren we een instrument dat ons toelaat de waarde en staat van het beschermde erfgoed op lange termijn te monitoren.

In 2023 maken we werk van het screenen van de beschermingen onder het Varend erfgoeddecreet. Hieruit vloeien later in het jaar 2023 mogelijk nog een aantal opheffingsdossiers voort.

2.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

2.3.1. Onroerend Erfgoed

Ontvangstenartikelen ISE thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed

Onder dit ISE zijn vier ontvangstenartikelen voorzien:

- Ontvangstenartikel QG0-9QGGTAB-OW thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed – de zorg voor onroerend erfgoed voor iedereen vanzelfsprekend maken – Fonds Onroerend Erfgoed’;
- Ontvangstenartikel QG0-9QGGTAB-OI thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed – de zorg voor onroerend erfgoed voor iedereen vanzelfsprekend maken – Fonds Onroerend Erfgoed’. Dit is een nieuw artikel dat we introduceerden bij BA 2020; hierop kwam het saldo terecht vanuit de DAB VIOE, die we in 2020 afschaften;
- Ontvangstenartikel QG0-9QGGAAA-OW 'thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed – de zorg voor onroerend erfgoed voor iedereen vanzelfsprekend maken’;
- Ontvangstenartikel QB0-9QGGTAC-OW – 'thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed - de zorg voor onroerend erfgoed voor iedereen vanzelfsprekend maken - Fonds handhaving onroerend erfgoed’.

QG0-9QGGAAA-OW – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-9QGGAAA-OW rekenen we beleidsontvangsten aan, die we niet kunnen aanrekenen op het begrotingsfonds Fonds Onroerend Erfgoed (QG0-9QGGTAB-OW). Bijvoorbeeld een terug te vorderen premie op basis van het decreet varend erfgoed rekenen we aan op dit begrotingsartikel.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2022	0	0	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2023	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Dergelijke ontvangsten zijn een grote uitzondering; daarom schrijven we er geen bedrag voor in.

QG0-9QGGTAB-OW – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het ontvangstenartikel QG0-9QGGTAB-OW is het spiegelbeeld van het uitgavenartikel QG0-1QGG4AB-WT; het betreft de ontvangsten van het begrotingsfonds Onroerend Erfgoed, opgericht bij artikel 25 van het decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede de bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991.

Volgende ontvangsten zijn mogelijk:

- Ontvangsten van publicaties of uit allerhande initiatieven van het agentschap Onroerend Erfgoed;
- Terugggevorderde premies en subsidies, die worden toegekend in uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, zijn uitvoeringsbepalingen en de decreten, vermeld in artikel 12.2.1 van dit decreet.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2022	0	5	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2023	0	5	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De ontvangsten zijn hoofdzakelijk opbrengsten uit de verkoop van losse exemplaren van het tijdschrift M&L; ze zijn met 5 keuro gering.

QG0-9QGGTAB-OI – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS ONROEREND ERFGOED)**Korte inhoud begrotingsartikel:**

We creëerden het ontvangstenartikel QG0-9QGGTAB-OI bij BA 2020 voor de eenmalige overdracht van het volledige saldo van de DAB VIOE (2.515 keuro) naar het Fonds Onroerend Erfgoed. De DAB VIOE schaften we af in 2020. We behouden dit artikel voor mogelijke ontvangsten in de toekomst uit het Vlaams Klimaatfonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2022	0	0	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2023	0	0	0

QB0-9QGGTAC-OW – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS HANDHAVING ONROEREND ERFGOED)**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Ontvangsten op grond van het handhavingsluit van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en zijn uitvoeringsbesluiten en de handhavingsbepalingen in de

decreten, vermeld in artikel 12.2.1 van het Onroerenderfgoeddecreet rekenden we tot eind 2021 aan binnen het Fonds Onroerend Erfgoed. Vanaf 2022 hebben deze aanrekeningen plaats in een nieuw begrotingsfonds Fonds handhaving onroerend erfgoed binnen de begrotingsstructuur van het departement Omgeving; het nieuwe ontvangstenartikel is QB0-9QGGTAC-OW. Ik blijf als minister bevoegd voor onroerend erfgoed verantwoordelijk voor deze materie.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2022	0	250	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2023	0	250	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De ontvangstenraming blijft status quo op 250 keuro.

Uitgavenartikelen ISE thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed

QG0-1QGG2AA-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het begrotingsartikel QG0-1QGG2AA-WT dient voor de aanrekening van volgende uitgaven:

- Werkingsuitgaven specifiek voor Onroerend Erfgoed zoals depotkosten, advertentiekosten voor openbare onderzoeken, kosten voor externe communicatie, juridische kosten inzake beleidsdossiers, informatiedrukwerk ten behoeve van derden, kosten van infosessies voor derden, UNESCO-dossiers, netwerkmomenten voor derden, ...;
- ICT toepassingen voor externe gebruikers;
- Externe studies betreffende onroerend erfgoed.

De grootste kostendrijvers onder dit begrotingsartikel zijn de kosten voor toevalsvondsten en de ICT-kosten voor toepassingen voor externe gebruikers.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	3.101	2.760
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	- 214	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	2.887	2.760
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:**kredietevoluties:**

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QG0-1QGG2BB-WT	208	0	
Naar QG0-1QGG2BA-WT	6		
TOTAAL	214	0	

- We compenseren 208 keuro VAK uit het begrotingsartikel QG0-1QGG2AA-WT naar het begrotingsartikel QG0-1QGG2BB-WT voor het invullen van de VAK-behoefte als gevolg van twee nieuwe subsidievoorstellen.
- Daarnaast compenseren we 6 keuro VAK uit het begrotingsartikel QG0-1QGG2AA-WT naar het begrotingsartikel QG0-1QGG2BA-WT om de verwachte extra beheerskosten van de erfgoedleningen op te vangen.

QG0-1QGG4AB-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS ONROEREND ERFGOED)**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het Fonds Onroerend Erfgoed is een begrotingsfonds gecreëerd via artikel 25 van het decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede de bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991. Op het uitgavenartikel QG0-1QGG4AB-WT mogen we de middelen van het Fonds aanrekenen voor:

- Het dekken van uitgaven voor allerlei initiatieven van het agentschap Onroerend Erfgoed;
- Het verlenen van subsidies en premies op basis van hoofdstuk 10 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 (voorlopig nog niet in de praktijk gebracht);
- Het dekken van uitgaven op de overdracht bij de BA 2020 van het saldo van de DAB VIOE (2.515 keuro) via een decretale bepaling opgenomen in het Programmadecreet.

Het spiegelbeeld van dit uitgavenartikel is het ontvangstenartikel QG0-9QGGTAB-OW.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	100	125
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	232	214
BO 2023	332	339
Aanwending VAK-ruiter		

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Impact extra VAK	232	0	
Impact extra VEK	0	214	
TOTAAL	232	214	

1 Ondersteuning van het Belgisch lidmaatschap van het Werelderfgoedcomité

Voor de ondersteuning van het Belgisch lidmaatschap van het Werelderfgoedcomité voorzien we (net als in 2022) 20 keuro VAK en 20 keuro VEK. Minstens tot 2024 houden we dit bedrag aan.

2 Aanvullen hoofdstukken Onderzoeksbalans

De stelselmatige ontplooiing van nieuwe hoofdstukken voor de Onderzoeksbalans is van belang voor de uitbreiding van de kenniswinst en als kader om het onderzoek selectief te verrichten. De eerste aanrekening van uitbestedingen voor de Onderzoeksbalans had plaats in 2020.

Voor 2023 stellen we voor de twee volgende hoofdstukken van de Onderzoeksbalans uit te besteden voor een totaal geraamde investering van 312 keuro VAK en 0 VEK in 2023:

- Romeinse tijd;
- Vroege Middeleeuwen.

3 VEK

De VEK-impact van de encours en de verbintenissen in 2023 resulteert in 214 keuro extra VEK.

QB0-1QGG4AC-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS HANDHAVING ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het spiegelbeeld van dit uitgavenartikel is het ontvangstenartikel QB0-9QGGTAC-OW. Met ingang van 2022 gebeurt de aanrekening van uitgaven voor handhaving op een nieuw begrotingsfonds Fonds handhaving onroerend erfgoed binnen de begrotingsstructuur van het departement Omgeving; concreet zal de aanrekening plaatshebben op het nieuwe uitgavenartikel QB0-1QGG4AC-WT. Als minister voor onroerend erfgoed blijf ik bevoegd voor de handhaving inzake onroerend erfgoed.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	250	250
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	250	250
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

Voor handhavingsactiviteiten voorziet het departement Omgeving net als de voorbije jaren 250 keuro VAK en VEK.

3. ISE 'KWALITEIT VAN DE ONROERENDERFGOEDZORG'

Het ISE 'Kwaliteit van de onroerenderfgoedzorg', met als achterliggende strategische doelstelling 'de zorg voor het onroerend erfgoed zichtbaar, toekomstgericht en duurzaam maken', stelt het kwalitatief beheer van het onroerend erfgoed centraal. Onder dit ISE bundelen we investeringen via instrumenten zoals premies en erfgoedleningen; met deze instrumenten zorgen we samen met de begunstigden voor de restauratie en het onderhoud van het onroerend erfgoed. Deze instrumenten zijn cruciaal voor het erfgoedbeleid dat er op gericht is om de getuigen van ons verleden te behouden voor de toekomstige generaties.

KWALITEIT ONROERENDERFGOEDZORG, MVG excl. DAB

	(duizend euro)					
	VAK			VEK		
	BA 2022	evolutie	BO 2023	BA 2022	evolutie	BO 2023
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	112.361	1.740	114.101	94.630	11.423	106.053
Toelagen (interne stromen (IS))	0	0	0	0	0	0
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	7.000	0	7.000	7.000	0	7.000
Totaal	119.361	1.740	121.101	101.630	11.423	113.053
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Het VAK onder het ISE 'kwaliteit van onroerenderfgoed(zorg)' vertegenwoordigt 90,5% van het totale VAK van de beleidskredieten van Onroerend Erfgoed. In budget is dit veruit het belangrijkste ISE. Tegenover de BA 2022 neemt het VAK toe met 1.740 keuro. Dit bedrag is het resultaat van heel wat verschuivingen:

- In totaal vertrekt 10.880 keuro VAK naar andere beleidsvelden (voornamelijk na een voorafgaande, omgekeerde kredietbeweging voor onder meer cofinanciering voor de erfgoedpremie via oproep);
- Er is een éénmalige toevoeging van 14.000 keuro VAK uit de algemene middelen voor het verder afbouwen van de wachtlijst voor premies voor restauratie van beschermd onroerend erfgoed. Hiervoor neemt ook het VEK toe met 14.000 keuro.

We lichten alle verschuivingen in detail toe bij de betreffende begrotingsartikels.

3.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement

SD: 'DE ZORG VOOR HET ONROEREND ERFGOED IS ZICHTBAAR, TOEKOMSTGERICHT EN DUURZAAM'

3.2 Operationele doelstellingen

OD: 'ONROERENDERFGOEDZORG STAAT VOOR DUURZAME OPLOSSINGEN'

Het voeren van een **maatschappelijk aanvaard archeologiebeleid** blijft hoog op de agenda staan:

- Eind 2022 verwachten we de resultaten van de **evaluatie ten gronde van de archeologieregeling**. Op basis hiervan maken we in 2023 beleidskeuzes, waarbij ook de bevindingen worden meegenomen uit het onderzoek naar een maximumfactuur voor verplicht archeologisch onderzoek;
- Vanaf 2023 kunnen initiatiefnemers gebruik maken van de **verruimde archeologiepremiereregeling**, met de bredere doelgroep en de nieuwe premie voor onderzoek van menselijke inhumatieresten;
- Volgend jaar gaat ook de actualisatie van start van de **GGA-kaart (Gebied Geen Archeologie)**. Voor de op deze kaart aangeduide gebieden moet bij het aanvragen van een omgevingsvergunning geen archeologienota worden gevoegd. De GGA-kaart is dan ook een belangrijk beleidsinstrument met een grote maatschappelijke impact: ze helpt ondernemers vooruit. Daarom reserveerden we in 2022 Relancemiddelen, zodat de GGA-kaart versneld kan worden uitgebreid. Het project omvat enerzijds de integratie van gegevens uit het OVAM-archief (zones die door OVAM-graafwerken archeologievrij zijn geworden), anderzijds het opstellen van een GGA-kaart per gemeente (waar nazicht op microniveau mogelijk is). De uitbreiding wordt al in 2023 stelselmatig zichtbaar: de aanpak per gemeente zal viermaandelijks vorderingen opleveren, en tegen het einde van het jaar moet de OVAM-transactie rond zijn;
- Het blijft tot slot van groot belang om de archeologische onderzoeksgegevens te ontsluiten, vooreerst omdat een breed publiek er dan het belang van kan inzien, maar ook omdat ze kenniswinst vertegenwoordigen en het referentiekader voor toekomstige onderzoeken verruimen. In 2023 zetten we daarom verder in op het actualiseren van de **Onderzoeksbalans** (hoofdstukken 'Romeinse tijd' en 'Vroege middeleeuwen').

Inzake **handhaving** wordt 2023 een belangrijk jaar, gelet op verruimde bevoegdheden van erkende onroerendergoedgemeenten. Deze omvatten een belangrijk handhavingsluik. Zo zullen erkende onroerendergoedgemeenten gemeentelijk verbalisanten moeten aanstellen. Vanuit hun nabijheid zijn lokale besturen immers het best geplaatst om beschermd erfgoed proactief te monitoren en ingeval van inbreuken of misdrijven de eerste vaststellingen te doen. Om gemeenten en gemeentelijke samenwerkingsverbanden voor te bereiden op deze nieuwe taak, wordt in het najaar van 2022 een nieuwe opleiding tot gemeentelijk verbalisant georganiseerd. Daarnaast is optimale informatiedoorstroming tussen de verschillende handhavingsniveaus een aandachtspunt, zowel ten behoeve van het verbaliseren als in functie van efficiënte handhaving. Bijgevolg wordt bekeken op welke wijze en via welke toepassingen actoren informatie kunnen raadplegen en delen.

Duurzaamheid staat meer dan ooit hoog op de agenda, en we willen ook vanuit de onroerendergoedsector inzetten op laagdrempelige oplossingen, zodat erfgoedeigenaren niet in de kou blijven staan:

- In 2023 lanceren we het **erfgoedenergie-advies (EEA)**, dat erfgoedbeheerders moet helpen hun eigendom duurzamer te maken. Dergelijk advies zal digitaal kunnen worden aangevraagd. Hiervoor wordt een software-applicatie-ontwikkeld (die ook een administratief luik heeft,

- ten behoeve van een efficiënte opvolging). In functie van een optimale dienstverlening ter zake worden erfgoedconsulenten opgeleid;
- De **webpagina over erfgoed en energie** wordt hervormd tot een klantvriendelijke, informatieve pagina die eigenaars moet helpen om hun erfgoedeigendom energiezuiniger te maken. Via deze weg wordt alle relevante regelgeving ontsloten, alsook de verschillende bestaande afwegingskaders rond energiezuinige maatregelen (dakisolatie, historisch schrijnwerk, vloerisolatie, gevelisolatie en zonne-energie in een erfgoedcontext);
 - Een **studie over het CO₂-arm verwarmen en koelen van woningen met erfgoedwaarde** (Vlaams Klimaatfonds 2022) moet onder meer een catalogus opleveren van in erfgoedcontext toepasbare verwarmings- en koelsystemen, becijferde voorbeeldscenario's en een afwegingskader 'installaties' voor eigenaars en erfgoedprofessionals;
 - We verkennen met Wonen Vlaanderen de mogelijkheden om de strenge **woningkwaliteitsnormen** (Vlaamse Codex Wonen) op het vlak van energie beter af te stemmen op de context van beschermd onroerend erfgoed, waar slechts beperkte energiezuinige maatregelen mogelijk zijn.

In 2023 nemen we verschillende initiatieven om de **Vlaamse erfgoedzorg op de kaart** te zetten:

- Eind 2022 wordt de aangekondigde **landmarkstudie** aanbesteed, in samenspraak met Toerisme Vlaanderen. De bedoeling van de studie is het ontwikkelen van een methodiek om 'erfgoedlandmarks' en de verhalen die hen verbinden in kaart te brengen. Het is belangrijk te horen wat de buitenwereld belangrijk vindt, welke locaties, verhalen, personen ... tot de verbeelding spreken. We willen ook een strategie ontwikkelen om mensen voor erfgoed te mobiliseren. De oefening moet aanknopingspunten bieden voor huidig en (vooral) toekomstig beleid en heeft in die zin belang voor acties die op termijn worden opgestart (bv. gerichte oproepen, thema's voor OMD ...). De landmarkoefening moet eind 2023 zijn afgerond;
- Ook in 2023 voer ik samen met de minister van Binnenlands Bestuur de **visienota 'Beleidsmaatregelen voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken in Vlaanderen'** verder uit. We begeleiden samen met Parcum de uitvoering van het onderzoek naar de erfgoedwaarde en het herbestemmingsprofiel van parochiekerken in Vlaanderen. Daarnaast verwachten we de eerste resultaten van de oproep voor erfgoedpremies in het teken van 'herbestemming, structurele nevenbestemming en meervoudig gebruik van parochiekerken'. Tot slot bereiden we ook de wijziging voor van het Onroerenderfgoedbesluit. De premies voor het meervoudig gebruik van kerken zijn een nieuwigheid, die in 2022 in het Onroerenderfgoedbesluit is geïntroduceerd in het licht van de inwerkingtreding van het decreet tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten, het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria en het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, wat betreft de eventuele her-of nevenbestemming van parochiekerken;
- In 2022 werd een **nieuw herkenningsteken voor beschermd erfgoed** ontworpen. Vanaf 2023 willen we eigenaars en beheerders sensibiliseren om 'uit te pakken' met hun erfgoed door het nieuwe herkenningsteken aan te brengen op hun beschermde eigendom.

Het komende werkjaar zetten we tot slot versterkt in op onze **internationale profilering**:

- Als lid van het **Werelderfgoedcomité** zullen we ons buigen over een dertigtal werelderfgoednominaties, en ongeveer een honderdvijftig zogenaamde 'state of conservation'-rapporten. Om die evaluaties te doen maakt het agentschap Onroerend Erfgoed niet enkel gebruik van de interne kennis. Er wordt verder ingezet op het inzetten van relevante Vlaamse expertise. Ook bij het ontwikkelen van beleidsstandpunten, bijvoorbeeld rond werelderfgoed en klimaatverandering, wordt Vlaamse expertise terzake aangesproken;
- We bereiden mee de Vlaamse bijdrage voor aan het **Belgisch Voorzitterschap van de Raad van de Europese unie** (1 januari-30 juni 2024). Het 'state-of-the-art' karakter van Vlaanderen vindt niet alleen uiting in innovatie en nieuwe industrieën, maar evengoed in bijvoorbeeld kunst en cultuur, wetenschap, onderzoek, onderwijs, creatieve economieën en het rijke historische verleden van Vlaanderen. Het Europees Voorzitterschap vormt ook een uniek momentum om de EU-reflex binnen de erfgoedsector een extra boost te geven;
- In 2022 ratificeerde België de **Faro-conventie**. Dit betekent een nieuwe impuls om ook in Vlaanderen met de principes uit deze conventie aan de slag te gaan. We halen alvast de banden met onze Nederlandse collega's aan om hun traject 'Faro en Archeologie' te bekijken;
- In 2022 gingen we met de collega's bevoegd voor cultuur positief in op de hernieuwde vraag van verschillende partners om deel te nemen aan het waardevolle initiatief van de '**European Cultural Routes**', die het Europese erfgoed en vooral de internationale verbanden die daartussen bestaan op een positieve manier op de kaart willen zetten. Er bestaan nu al verschillende culturele routes die Vlaanderen doorkruisen. Door toe te treden kunnen we deze troef als regio beter uitspelen. De onderhandelingen over de formele toetreding zijn lopende.

OD: 'FINANCIËLE ONDERSTEUNING IS GEDIVERSIFIEERD EN GAAT UIT VAN EEN WEDERZIJDIG HAALBAAR ENGAGEMENT'

Vanaf volgend jaar plukken we volop de vruchten van de **vernieuwing van het erfgoedpremiestelsel**:

- In december 2022 en juni 2023 zijn de resultaten van de in 2021 **gelanceerde oproepen voor erfgoedpremies** bekend. Na preselectie van de conceptdossiers in 2022 konden kandidaat-premienemers een definitief premiedossier indienen. Na administratieve goedkeuring kunnen we overgaan tot het effectief toekennen van de geclaimde erfgoedpremies. In december 2022 komen de vier Relance-oproepen aan de beurt ('economische impulsdossiers', 'erfgoed en toerisme', 'erfgoed en wonen' en 'herbestemming en structurele nevenbestemming van kerkgebouwen'), in juni de drie gewone oproepen ('kleine totaalprojecten', 'hoogdringende dossiers' en 'restauratie van onderwijsgebouwen');
- In september 2022 lanceerden we **vijf nieuwe oproepen**: 'kleine totaalprojecten – kastelen en woonhuizen', 'kleine totaalprojecten – dakrestauraties en stabiliteitswerken', 'impulsdossiers met focus op economische invulling van erfgoed', 'herbestemming, structurele nevenbestemming en meervoudig gebruik van parochiekerken' en 'hoogdringende dossiers'. Deze staan voor een totaalaanbod van 30 miljoen aan investeringen. In 2023 volgt de preselectie van kandidaat-dossiers, met het oog op het indienen van definitieve dossiers in 2024. In 2023 volgt dan de laatste oproepenronde van deze regeerperiode;

- We blijven inzetten op de **erfgoedpremie volgens de standaardprocedure** en monitoren de vraag goed, zodat wachtlijsten hier te allen tijde vermeden kunnen worden;
- In 2023 willen we ook de implementatie van de **verruimde subsidiemogelijkheid op basis van beheersovereenkomsten** voorbereiden. De beheersovereenkomsten kunnen we onder andere inzetten voor landschapselementen, klein bouwkundig erfgoed en wegen. De begunstigde kan eender wie zijn die erfgoed beheert. Alvorens deze beheersovereenkomsten daadwerkelijk te implementeren, willen we ervaring opdoen bij de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), die zelf een systeem van beheersovereenkomsten hanteert. We stellen budget beschikbaar om via VLM- beheersovereenkomsten subsidies toe te kennen voor het beheer van kleine landschapselementen (hoogstamboomgaarden ...).

In 2023 zetten we ook in op onderzoek en evaluatie:

- Eind 2022 wordt het aangekondigde onderzoek naar de financieringsnoden en -mogelijkheden voor het behoud en beheer van beschermd onroerend erfgoed uitbesteed. Het wordt in 2023 uitgevoerd;
- De **vermindering verkooprecht en schenkbelasting voor beschermde monumenten** bestaat sinds 2017, de nieuwe regels wat betreft de vermindering van de personenbelasting voor uitgaven voor beschermde goederen gelden sinds 2018. In 2023 is er voldoende informatie beschikbaar om een grondige evaluatie te doen van de fiscale maatregelen voor onroerend erfgoed. Ook voor de **erfgoedlening** voorzien we een dergelijke oefening;
- Na een forse inhaalbeweging met behulp van Relancemiddelen bekijken we de eerste effecten van de **versnelde afbouw van de wachtlijst** voor restauratie- en erfgoedpremies en hoe deze uitdaging verder kan worden aangepakt.

Tot slot zijn er ook enkele nominatim projecten waaraan we in functie van de onroerenderfgoedzorg financieel bijdragen. In 2023 staan investeringen in de Bourlaschouburg op de agenda.

3.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

3.3.1. Onroerend Erfgoed

Ontvangstenartikelen ISE kwaliteit van onroerenderfgoedzorg

Dit ISE houdt 2 ontvangstenartikelen in:

- QG0-9QGGACB-OP	'Ondersteunen	van	een	kwaliteitsvol
	onroerenderfgoedbeheer';			
- QG0-9QGGACB-OW	'Ondersteunen	van	een	kwaliteitsvol
	onroerenderfgoedbeheer'.			

QG0-9QGGACB-OW – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-9QGGACB-OW boeken we de renteontvangsten (ESR ontvangsten), die voortvloeien uit rentebetalingen van erfgoedleningen, toegekend door het Participatiefonds Vlaanderen (PFV) in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest op grond van het krediet ingeschreven onder QG0-1QGG2CB-PA 'Kwaliteit van onroerenderfgoedzorg – ondersteunen van een kwaliteitsvol onroerenderfgoedbeheer'.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2022	135	0	0
Bijstelling BO 2023	47	0	0
BO 2023	182	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

We trekken het bedrag tegenover 2022 op na een actualisatie door PFV.

QG0-9QGGACB-OP – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op het begrotingsartikel QG0-9QGGACB-OP boeken we de kapitaalontvangsten (geen ESR ontvangsten), die voortvloeien uit terugbetalingen van erfgoedleningen door het Participatiefonds Vlaanderen (PFV) in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest, toegekend op grond van het krediet ingeschreven onder QG0-1QGG2CB-PA 'Kwaliteit van onroerend-erfgoedzorg – ondersteunen van een kwaliteitsvol onroerendergoedbeheer'.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2022	1.002	0	0
Bijstelling BO 2023	- 107	0	0
BO 2023	895	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Op basis van de actualisatie van de gegevens door PFV stellen we het bedrag naar beneden bij tegenover 2022.

Uitgavenartikelen ISE kwaliteit van onroerendergoedzorg

Het ISE 'kwaliteit van Het ISE 'kwaliteit van onroerendergoed(zorg)' bevat drie uitgavenartikelen:

- Ondersteunen van onroerendergoedinitiatieven: hieronder rekenen we investeringsuitgaven aan - QG0-1QGG2CA-WT;
- Ondersteunen van een kwaliteitsvol onroerendergoedbeheer (werking en toelagen: concreet vertaald in de toekenning van verschillende premiesoorten) - QG0-1QGG2CB-WT. Dit artikel is veruit de grootste kostendrijver onder dit ISE;
- Ondersteunen van een kwaliteitsvol onroerendergoedbeheer (participaties: concreet vertaald in de toekenning van erfgoedleningen) - QG0-1QGG2CB-PA.

QG0-1QGG2CA-WT – ONDERSTEUNEN VAN ONROERENDERFGOEDINITIATIEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-1QGG2CA-WT rekest Onroerend Erfgoed;

- Investeringssubsidies aan met een andere rechtsgrond dan het Onroerenderfgoeddecreet;
- Andere investeringsuitgaven aan.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	874	724
<i>Index</i>	3	3
<i>Compensaties</i>	- 147	- 298
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	730	429
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:**kredietevoluties:**

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QG0-1QGG2BA-WT (-)	0	-6	
Naar QG0-1QGG2BB-WT (-)	-113	-121	
Naar QG0-1QGG2BC-WT (-)	-16	-16	
Naar QG0-1QGG2BD-WT (-)	-18	-109	
Naar QG0-1QGG2CB-WT (-)	0	-46	
TOTAAL	-147	-298	

We compenseren in totaal 147 keuro VAK en 298 keuro VEK uit het begrotingsartikel QG0-1QGG2CA-WT naar de vermelde begrotingsartikels voor de financiering van de betreffende behoeften.

In constant beleid kennen we een investeringssubsidie toe aan de vzw Bedevaart naar de Graven aan de IJzer; deze dient voor de instandhouding, de herstelling en het onderhoud van het IJzermonument en het omringende domein in Diksmuide. Het betreft een investeringssubsidie met als grondslag het decreet van 15 juli 2011 houdende de erkenning en de subsidieregeling voor het Memoriaal van de Vlaamse Ontvoogding en Vrede. Voor deze subsidie is er een indextoename van 3 keuro in 2023.

In 2020 kende Onroerend Erfgoed een eenmalige, facultatieve, meerjarige investeringssubsidie toe aan Herita vzw (dat ook al een algemene werkingssubsidie geniet – zie begrotingsartikel QG0-1QGG2BC-WT); deze investeringssubsidie dient voor de restauratie van de eigen open erfgoed sites 'Kasteel van Horst', 'Fort

Napoleon' en 'Kasteel van Beauvoorde'. In 2023 kennen we de subsidie toe voor de laatste fase. Voor de laatste fase kennen we een voorschot toe van slechts 50%; hierdoor is er een lagere VEK-behoefte tegenover 2022.

De Vlaamse overheid is naakte eigenaar van het kasteeldomein van Heers. Herita is de erfpachthouder. In 2022 hebben instandhoudingswerken plaats voorafgaand aan de casco restauratie; die laatste financieren we met relancemiddelen in 2022. In 2023 is geen budget nodig voor instandhoudingskosten voor Heers; daardoor komt er VAK vrij op het begrotingsartikel QG0-1QGG2CA-WT.

In globo is er 147 keuro minder VAK en 298 minder VEK nodig in 2023.

QG0-1QGG2CB-WT – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Sinds de in 2013 ontwikkelde onroerendergoedregelgeving (Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014) voor premies rekenen we alle premies aan op één begrotingsartikel: QG0-1QGG2CB-WT met als omschrijving 'kwaliteit van onroerendergoed(zorg) - ondersteunen van een kwaliteitsvol erfgoedbeheer'.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	111.487	93.906
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	- 12.116	- 2.282
<i>Andere bijstellingen</i>	14.000	14.000
BO 2023	113.371	105.624
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar begrotingsartikel HB0-1HBA2BB-WT (-)	-2.000	0	
Naar begrotingsartikel HB0-1HBA2BB-WT (-)	-1.800	0	
Naar begrotingsartikel QF0-1QDG2RA-WT (-)	-1.093	0	
Naar begrotingsartikel SA0-1SQE5WY-IS (-)	-4.216	0	
Naar begrotingsartikel QF0-1QDG2TC-PR (-)	-927	-927	
Naar begrotingsartikel QF0-1QDG2TC-PR (-)	-814	-218	

Naar begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS (-)	-30	-30	
Naar begrotingsartikel QG0-1QGG2BD-WT (-)	-83	0	
Naar begrotingsartikel QG0-1QGG2BC-WT (-)	-1.153	-1.153	
Van begrotingsartikel QG0-1QGG2CA-WT (+)	0	46	
TOTAAL	-12.116	-2.282	

Overzicht compensaties:

1 Terugzetten eenmalige (externe) compensaties BA 2022

- Bij de BA 2022 waren er twee éénmalige compensaties in verband met de in 2021 gelanceerde oproepen met relancemiddelen; voor twee thema's was er cofinanciering uit Wonen en Toerisme Vlaanderen.
De VAK-impact voor Wonen was 1.093 keuro. We hevelen dit bedrag terug over naar Wonen in 2023 en meer bepaald naar het begrotingsartikel QF0-1QDG2RA-WT.
De VAK-impact voor Toerisme was 4.216 keuro; we hevelen dit bedrag terug over naar het begrotingsartikel SA0-1SQE5WY-IS binnen de begroting van Toerisme Vlaanderen.
- Verder hevelen we twee andere, eenmalige compensaties uit Wonen terug over bij de BO 2023:
 - o Het betreft 927 keuro VAK en 927 keuro VEK voor de financiering van instandhoudingswerken aan het kasteeldomein van Heers in 2022: in 2023 gaan deze bedragen terug naar de begroting van Wonen, meer bepaald naar het begrotingsartikel QF0-1QDG2TC-PR;
 - o De tweede compensatie betreft 814 keuro VAK en 218 keuro VEK voor de financiering van een aantal beleidsinitiatieven van Onroerend Erfgoed waarvoor onvoldoende budget voorzien was bij de BO 2022. In 2023 gaan deze bedragen terug naar de begroting van Wonen, meer bepaald naar het begrotingsartikel QF0-1QDG2TC-PR.

2 Andere externe compensaties met impact op 2023

- Onroerend Erfgoed draagt bij aan de restauratiekosten van de Bourla in Antwerpen. Volgens het afgesproken, meerjarige schema betekent dit 2.000 keuro VAK overhevelen naar het begrotingsartikel SA0-1SQE5WY-IS van het departement CJM in 2023.
- Onroerend Erfgoed hevelt eenmalig 1.800 keuro VAK over naar het departement CJM als bijdrage in de restauratie van het Vesaliusinstituut in Leuven. Via een ander instrument draagt Onroerend Erfgoed nog eens 400 keuro bij. CJM en Toerisme Vlaanderen dragen elk ook 2.200 keuro bij.
- Binnen de onroerenderfgoedregelgeving is het instrument 'beheersovereenkomsten' voorzien (hoofdstuk 10 'Subsidies' van het Onroerenderfgoedbesluit). Pas in 2024 zou dit instrument bruikbaar kunnen zijn en kunnen we er in onze begroting budget voor voorzien. De beheersovereenkomsten kunnen we onder andere inzetten voor landschapselementen, klein bouwkundig erfgoed en wegen. De begunstigde kan eender wie zijn die erfgoed beheert.
Omdat de uitwerking van het instrument via onze eigen regelgeving een tijd op zich liet wachten, willen we in 2023 gebruik maken van de ruime ervaring van de Vlaamse Landmaatschappij met dit instrument. Concreet

hevelen we éénmalig 30.000 euro VAK en VEK over naar het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS van de VLM.

3 Interne compensaties (verschuivingen binnen de begroting van Onroerend Erfgoed)

- We compenseren 1.153 keuro VAK en VEK naar het begrotingsartikel QG0-1QGG2BC-WT voor de verhoogde werkingssubsidie aan Herita vzw.
- We hevelen 83 keuro VAK over naar het begrotingsartikel QG0-1QGG2BD-WT voor de financiering van de indexering van de looncomponent van de werkingssubsidies van samenwerkingsovereenkomsten in uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet. Concreet betreft het erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (IOED's) en erkende onroerenderfgoeddepots.

4 Aanpassing archeologiepremies

- Voor de twee bestaande archeologiepremies, de premie voor buitensporige opgravingskosten en de premie voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, breiden we de doelgroep uit met ingang van 1 januari 2023. We compenseren de verwachte meeruitgaven binnen de premiekredieten.
- We introduceren via een wijziging van de regelgeving ook een totaal nieuwe premiesoort voor de buitensporige directe kost van verplicht uit te voeren archeologisch onderzoek van menselijke inhumatieresten, de 'premie voor menselijke inhumatieresten'. Wanneer menselijke inhumatieresten worden aangetroffen bij een archeologisch onderzoek volgt een specifiek onderzoekstraject om ze te analyseren. De meerwaarde van dergelijk onderzoek is groot. We ramen de budgettaire kost van deze premie op 875 keuro (VAK en VEK) op kruissnelheid. We compenseren de verwachte meeruitgaven binnen de premiekredieten.

5 Verdeling VAK in 2023 in constant beleid voor de andere premiesoorten

We reserveren 13.776 keuro VAK voor de meerjarige premieovereenkomsten volgens het Onroerenderfgoeddecreet. We leggen de meerjarige premieovereenkomsten vast per fase; daardoor zijn we nog gebonden aan in het verleden gesloten overeenkomsten. Dit is ondertussen een uitdovend instrument geworden; nieuwe meerjarige premies zullen voortaan plaatshebben via oproep.

Daarnaast voorzien we budget voor volgende, meerjarige restauratiepremies:

- 3.496 keuro voor de landlopers kolonie van Merkplas en Wortel;
- 3.788 keuro voor de Sint-Martinuskerk in Aalst.

In volgorde van afnemende kredietbehoeften voorzien we nog volgende budgetten in 2023:

- 2.500 keuro VAK voor de onderzoekspremie;
- 400 keuro VAK voor de beheerspremie varend erfgoed;
- 200 keuro VAK voor de onderhoudspremie varend erfgoed.

6 Ruimte voor afbouw wachtlijst

In 2023 is met reguliere kredieten een afbouw mogelijk van de wachtlijst van restauratiepremies en erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure voor 17.175 keuro.

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Extra middelen voor afbouw wachtlijst	14.000	14.000	
TOTAAL	14.000	14.000	

Met 14.000 keuro extra VAK uit de algemene middelen zet ik de ambitie kracht bij voor de verdere afbouw van de premies voor de restauratie van beschermd erfgoed.

In totaal verwacht ik 31.175 keuro toe te kennen aan wachtlijstdossiers.

QG0-1QGG2CB-PA – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Onder het begrotingsartikel QG0-1QGG2CB-PA nemen we middelen op voor de toekenning van investeringsstimulerende 'erfgoedleningen' naar het voorbeeld van de energielening. Het betreft leningen voor de ondersteuning van investeringen:

- In beschermd onroerend erfgoed;
- Met het oog op het behoud en de versterking van de erfgoedwaarde van onroerende goederen opgenomen in een vastgestelde inventaris.

Voor onroerende goederen in een vastgestelde inventaris zijn geen premies mogelijk. Op deze manier kan ook dit erfgoed van een financieel voordeel genieten.

De modaliteiten van de leningen liggen vast in een samenwerkingsovereenkomst met het Participatiefonds Vlaanderen NV (PFV) dat optreedt als financieel-technische 'back office' operator die:

- De voorwaarden onderzoekt om in aanmerking te komen;
- De erfgoedleningen autonoom toekent in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest.

Het agentschap Onroerend Erfgoed zorgt voor de bekendmaking van dit instrument zoals bij de andere ondersteuningsinstrumenten zodat erfgoedbeheerders de volledige waaier van ondersteuningsinstrumenten aangeboden krijgen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	7.000	7.000
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	7.000	7.000
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

In constant beleid voorziet Onroerend Erfgoed sinds 2016 jaarlijks 7.000 keuro VAK voor de toekenning van erfgoedleningen.

VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

PROGRAMMA QA – QG0 – AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED

	(duizend euro)				
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2022	1.103	92	0	20.092	20.068
Bijstelling BO 2023	0	0	0	1.724	1.724
BO 2023	1.103	92	0	21.816	21.792

Ontvangstenartikelen

QG0-9QAGAZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-9QAGAZZ-OW registreren we de ontvangsten verbonden met de interne werking (apparaat) van het agentschap Onroerend Erfgoed, waaronder teruggestorte verkeerd uitbetaalde lonen en vergoedingen of verkoop van werkingsmiddelen (zoals voertuigen).

Op dit begrotingsartikel rekenen we ook de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing aan voor kenniswerkers. Het bedrag van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing wordt toegevoegd aan het begrotingsartikel QG0-1QAG2ZZ-LO; dit artikel is het spiegelbeeld van het begrotingsartikel QG0-9QAGAZZ-OW voor de ontvangst inzake de verminderde bedrijfsvoorheffing.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2022	1.103	0	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2022	1.103	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Er zijn geen wijzigingen tegenover de BA 2022.

QG0-9QAGTZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het variabel loonkrediet QG0-9QAGTZZ-OW wordt gespijsd door de terugvordering van lonen van gedetacheerde werknemers van Onroerend Erfgoed (bijvoorbeeld een detachering naar een lokaal bestuur voor een politiek mandaat). De inkomsten kunnen aangewend worden voor de betaling van lonen van tijdelijke vervangers via begrotingsartikel QG0-1QAG4ZZ-LO. Voor Onroerend Erfgoed betreft het momenteel de detachering van 1 werknemer met een politiek mandaat.

Kredietevolutive:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2022	0	92	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2022	0	92	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

Er zijn geen wijzigingen tegenover de BA 2022.

Uitgavenartikelen**QG0-1QAG2ZW-IS – SAR RUIMTELIJKE ORDENING****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Via een dotatie vanuit het begrotingsartikel QG0-1QAG2ZW-IS financiert het agentschap Onroerend Erfgoed volgende uitgaven van de SAR Ruimtelijke Ordening:

- De loonlasten van personeelsinzet voor onroerenderfgoedthema's binnen de strategische adviesraad;
- De werkingskosten, die in hoofdzaak presentiegelden zijn.

Binnen de strategische adviesraad gaat het over volgende raden en commissies: de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, de Vlaamse Heraldische Raad en de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed.

Kredietevolutive:

	(duizend euro)		
	VAK	VEK	
BA 2022	94	94	Inhoudelijke toelichting:
<i>Index</i>	7	7	
<i>Compensaties</i>	0	0	
<i>Andere bijstellingen</i>	- 1	- 1	
BO 2023	100	100	
Aanwending VAK-ruiter			

kredietevoluties:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
	-1	-1	
TOTAAL	-1	-1	

Er is 1 keuro VAK en VEK vermindering als gevolg van generieke besparingen op apparaat.

Op de looncomponent van de dotatie wordt een index voorzien van 7 keuro in 2023.

QG0-1QAG2ZZ-LO – LONEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Via het begrotingsartikel QG0-1QAG2ZZ-LO rekenen we de loonkost aan van de personeelsleden van het agentschap Onroerend Erfgoed. Het agentschap bereidt het onroerenderfgoedbeleid in Vlaanderen voor, evalueert het en voert het uit. Vanuit die optiek beschermt het gebouwen, landschappen, archeologische sites en varend erfgoed. Verder ondersteunt het burgers, lokale overheden, ontwerpers, ontwikkelaars en andere instanties met adviezen, premies en subsidies. Het draagt ten slotte de kwaliteitsvolle omgang met onroerend erfgoed uit met beleidsgericht onderzoek en een gerichte communicatie daarover.

In het agentschap Onroerend Erfgoed werken een aantal wetenschappelijke medewerkers. Voor deze kenniswerkers bestaat er een vermindering op de bedrijfsvoorheffing. Het bedrag van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers moet sinds 2018 boekhoudkundig anders worden verwerkt. Het bedrag van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing wordt als een algemene ontvangst ingeschreven op het nieuw gecreëerde ontvangstenartikel QG0-9QAGAZZ-OW met ESR-aggregaat OW. Dit bedrag moet vervolgens als VAK en VEK worden bijgeschreven bij het loonkrediet van het agentschap.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	17.642	17.642
<i>Index</i>	1.836	1.836
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	- 104	- 104
BO 2023	19.374	19.374
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:**kredietevoluties:**

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Generieke besparing personeelskredieten	-104	-104	
TOTAAL	-104	-104	

Als gevolg van de afspraken over de generieke besparing op personeelskredieten vermindert het VAK en het VEK met 104 keuro.

Als gevolg van het overschrijden van de spilindex is er een indexverhoging voorzien van 1.836 keuro.

QG0-1QAG4ZZ-LO – LONEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het variabel loonkrediet QG0-1QAG4ZZ-LO wordt gespijsd door de terugvordering van lonen van gedetacheerde werknemers van Onroerend Erfgoed. Het agentschap kan de inkomsten aanwenden voor de betalen van lonen van gedetacheerde werknemers. Het spiegelbeeld van dit uitgavenartikel is het middelenartikel QG0-9QAGTZZ-OW. Concreet gaat het momenteel over 1 personeelslid met een politiek mandaat.

Kredietevoluitie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	92	92
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	92	92
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

Er is geen wijziging tegenover de BA 2022.

QG0-1QAG2ZZ-WT**– WERKING EN TOELAGEN****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Via het begrotingsartikel QG0-1QAG2ZZ-WT financiert het agentschap Onroerend Erfgoed haar apparaatsgebonden werking. Het betreft recurrente uitgaven voor:

- Algemene werking waaronder HR, logistiek, dienstverplaatsingen, interne communicatie;
- ICT voor interne toepassingen.

Daarnaast zijn ook niet-recurrente uitgaven mogelijk afhankelijk van de behoeften.

Kredietevoluitie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	2.264	2.240
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	5	5
<i>Andere bijstellingen</i>	- 19	- 19
BO 2023	2.250	2.226
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:**kredietevoluties:****(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van SG0-1SKC2TA-WT (+)	5	5	
TOTAAL	5	5	

In november 2021 besliste het Voorzitterscollege om de monitoringstool voor het VO-brede-doelstellingenmanagement 'Traject' te gebruiken tot 1 april 2023 en daarna het verdere gebruik af te stemmen met de entiteiten die dat wensen. Vanaf 2023 wordt de kostprijs enkel gedeeld tussen de actieve gebruikers. Onroerend Erfgoed maakt geen verder gebruik van Traject en ontvangt 5 keuro.

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Generieke besparingen	-19	-19	
TOTAAL	-19	-19	

Als gevolg van de voortzetting van de generieke besparingen voor apparaat neemt het VAK en het VEK af met 19 keuro VAK en VEK.

VIII. LIJST MET AFKORTINGEN**IX. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'**

Decreet over de Vlaamse National Trust